מלאכת זורה

סימן שיט, יז

תוכן מלאכת זורה

פתיחה למלאכת זורה 129

א. הרוקק ברוח 130

פתיחה למלאכת זורה

מקור המלאכה במשכן

מלאכת זורה נעשתה במשכן עבור עשיית הסממנים שנועדו לצביעת יריעות המשכן (בצבעי תכלת, ארגמן ותולעת השני)[1] או לשם הכנת המנחות[2].

מהות המלאכה

זריה היא הפרדת המוץ מהתבואה ע"י הרוח[3]. כתב הרמב"ם (פ"ח הי"א) שהזורה והבורר והמרקד דומים ענייניהם זה לזה, ומפני מה מנו אותם בשלשה - מפני שכל מלאכה שהיתה במשכן מונים אותה בפני עצמה.

האם יש איסור זריה אף שלא בגידולי קרקע

אין איסור זרייה אלא בגידולי קרקע או בבהמה ואדם שדינם כגידולי קרקע. אבל בדבר שאינו גידולי קרקע, אין איסור אפילו מדרבנן[4].

1 בגמרא (שבת עד:): שבק תנא דידן בישול סממנים דהוה במשכן ונקט אופה. וכ"כ רש"י (עג. ד"ה האופה) ותוספות (עג: ד"ה מפרק).

2 כ"כ בחידושי רבינו אברהם בן הרמב"ם בשם רב האי גאון (נדפסו בתחילת ספר מעשה רוקח, והובאו באגלי טל בפתיחה).

3 ואע"פ שאת מעשה הברירה עושה הרוח, וקיי"ל דזורה ורוח מסייעתו פטור בנזקין כי נחשב הדבר כהיזק בגרמא, לענין שבת חייב, כי מלאכת מחשבת אסרה התורה והרי נתקיימה מחשבתו דניחא ליה ברוח המסייעתו (ב"ק ס. וברש"י שם). ביאור העניין, לעניין נזיקין חייבה התורה רק כשהאדם עצמו גורם הבעירה ולא על בעירה שנגרמת מכוחו ומחשבתו של האדם, אבל לעניין שבת אסרה התורה כל מה שנחשב אצל בני אדם מלאכה, ובעיני בני האדם ברירה ע"י זרייה ברוח נתפסת כפעולת ברירה ולכן חייב עליה (עיין תוספות שם ד"ה רב אשי, ערוך השולחן שיט סע' א).

4 כ"כ בשו"ת רע"א (מהדו"ק סי' כ) והביאו הביה"ל (סו"ס שיט. ד"ה מפזר). ולכן התיר לפזר ברוח מים שבתוך צלוחית.

א. הרוקק ברוח

זה השולחן

רמ"א שיט, יז הרוקק ברוח בשבת והרוח מפזר הרוק, חייב משום זורה (מ"כ סקס"ז – לא ראינו מי שחושש לזה).

סביב לשולחנך

דברי הרמ"א מקורם במהרי"ל (הלכות שבת כט:) בשם אור זרוע (סי' נט יג ע"ד), והובאו בדרכי משה (שיט סק"ה). וציין האו"ז שכ"כ הירושלמי (פ"ז ה"ב). וז"ל הירושלמי: רקק והפריחתו הרוח חייב משום זורה וכל דבר שהוא מחוסר לרוח חייב משום זורה. עכ"ל. אבל בתשובות רע"א (מהדו"ק סי' כ) האריך לדחות דין זה מהלכה, דהירושלמי פליג על הבבלי, ולמסקנת הבבלי זורה כעין בורר דמברר פסולת מתוך אוכל, אבל בכולו פסולת אינו חייב משום זורה. והוסיף עוד שיש לומר שאף הרמ"א לא החמיר אלא ברוקק, דכמו שאין דישה ועימור אלא בגידולי קרקע, ואדם הוא גידולי קרקע, כך אין זורה אלא בגידולי קרקע, אבל בפיזור מים ברוח אין משום זורה כי אינם גידולי קרקע. עכת"ד.

ובביה"ל (ד"ה מפזר) ציין שיש שפירשו הירושלמי בעניין אחר שאינו בורר, שממנו משמע שאף את הירושלמי אין להביא כראיה לאסור. וכן בחדושי רע"א כתב שלא ראינו מי שחשש לזה כיוון שאינו מתכוון לכך. וכן פסק במ"ב (סקס"ז), וכן כתב הגר"ע יוסף (הליכות עולם ח"ד עמ' רפח) להקל בזה.

אבל דעת הבן איש חי (ש"ב פקודי אות יא) שיש לחשוש לדברי הרמ"א, אך כתב שאין זה מהתורה, אלא דדמי לזורה ואסור מדרבנן.

זר זהב סביב

פיזור מים ע"י הרוח

ביאור הלכה (ד"ה מפזר) – מותר לשפוך מים מועטים מצלוחית דרך חלון, והרוח מפזרת את הטיפות.

כ"כ בשו"ת רע"א (שם). וטעמיו נתבארו לעיל.

ספריי מטהר אויר

מותר להשתמש בספריי המתפזר בחלל האוויר. אבל אסור לרסס על הבגד.

כ"כ הגר"ע יוסף (חזון עובדיה ח"ד עמ' רמב-רמז, הליכות עולם ח"ד עמ' רפח) ע"פ המבואר לעיל, שאין איסור ברירה אלא כשמפריד פסולת מאוכל.

מה שכתבנו שאסור לרסס עם הספריי על הבגד, טעמו משום איסור הולדת ריח (ע"פ הרמ"א תקיא, ד). ולרסס על הבשר או השיער, דעת הגר"ע יוסף (שו"ת יביע אומר ח"ו סי' לו, שו"ת יחוה דעת ח"ו סי' כה, חזון עובדיה ח"ו עמ' ריג) שמותר, שאין איסור אולודי ריחא אלא בבגד. ואף שהבגד יספוג ריח מגוף האדם, מותר, כי אינו מכוון לכך. ודעת הבן איש חי (ש"ב תצוה סע' יא) לאסור הולדת ריח אף בבשר או בשיער.

